

Naročnina
za državo SHS:
za celo leto naprej Din. 90—
za pol leta „ „ 45—
za štiri leta „ „ 22-50
za en mesec „ „ 7-50

za inozemstvo:
celoletno „ „ Din. 150—
mesечно „ „ 12-50

Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji „ „ Din. 10—
v inozemstvu „ „ 20—

Posamna štev. 50 par.

SLOVENECE

Cene inseratom:
Enostopna petlinna vrsta mali
oglas po K 4— in K 6—
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po K 8—, posilna itd.
po K 12—.

Pri večjem naročilu popust.
Izbaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri jutraj.

Mesečna priloga: Vestnik SKS.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun pošte hran.
Ljubljanske št. 850 za naročnike in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praške in dunaj. 24.797

Načrt zakona o srednjih šolah.

Za dejstvo, da se pri nas ureja država brez Slovencev in Hrvatov, imamo nov dokaz v načrtu zakona o srednjih šolah, ki ga je nedavno objavilo »Jutro« in ki so ga sedaj dobili posamezni profesorski zbori v presojo. Način, kako je ta načrt nastal in kako ga je slovenska javnost sprejela, je nad vse tipičen za naše pomilovanja vredne razmere.

V prejšnji Srbiji je obstojal nek prosvetni odbor — posvetovalni organ ministrstva za prosveto — ki je dejansko vodil vso prosveto in šolstvo. Ta odbor je sedaj brez Slovencev in Hrvatov napravil nek načrt srednješolskega zakona za celo državo. Ti gospodje, ki ne poznajo ne hrvatskih in še manj slovenske razmere, pridejo skupaj in naredijo zakonski načrt za srednjo šolo v celi državi. Brez poznanja naših razmer, ne da bi poznali naše šolstvo, kratkomalo odločijo: Odslej boste imeli tako-le srednjo šolo. — Slovenski profesorji so takoj po ujedinitvi temeljito pretresali vprašanje o reformi srednje šole, vršila se je anketa, resolucije te ankete so se poslale tedanjemu poverjeništvu za uk in bogočastje — kje so danes, kdo ve? S kakšno šarlatansko naglico hočejo pri nas »reformirati« srednjo šolo, se je pokazalo pri nekem proforskem zborovanju l. 1919., ko je navzoči vladni zastopnik z vso silo urgiral, naj se predloženi učni načrt, ki so ga tedaj profesorji pretresali, že s prihodnjim šolskim letom vpelje v I. razred srednjih šol. Takrat je zdrava pamet zmagala; ostalo je pri starem. Zdaj pa je brez potrebnega materiala in predštudija, brez statistike, brez ozira na dosedanj razvoj našega šolstva, brez ozira na naše kulturne potrebe — brez ozira na potrebe slovenskega ljudstva, brez sodelovanja slovenskih profesorjev — nastal nekje v Belgradu nek načrt zakona o srednjih šolah! Ne vemo, kako se bodo naši profesorji o njem izrazili. Kolikor ga mi poznamo, ga moramo v glavnih točkah odločno odkloniti.

Glavne točke tega načrta so: 1. Srednja šola imej dve stopnji: nižji tečaj 4 leta in višji tečaj 4 leta. 2. Prvi štirje razredi bodo skupni vsem šolam, delitev se začne s 5. razredom. 3. Od 1. razreda se uči en tuji moderni jezik: francoski ali nemški ali angleški. 4. V nižjem tečaju naj se poučuje osnova vere in morale, v višjem zgodovina religije (!). 5. Higijena se predava posebej za nižji in posebej za višji tečaj. 6. Občna zgodovina bo tudi v učnem načrtu nižjega tečaja. 7. V višjem tečaju se srednja šola deli na tri tipe: a) klasična gimnazija z obvezno latinščino in fakultativno grščino; b) realna z obveznim drugim modernim jezikom; c) realna gimnazija z obvezno latinščino v manjšem obsegu in z obveznim drugim modernim jezikom po izbiri (francoski, nemški, angleški, ruski, italijanski.)

Nasproti temu načrtu moramo točno opredeliti svoje stališče. Dve točki sta v tem zakonskem načrtu, ki jima že sedaj napovedujemo odločen neizprosni boj. Prva je ukinitje verouka v višjih razredih srednje šole. Mi vprašamo sedaj samo to-le: Iz kakšnih vzrokov naj se verouk v višjih razredih ukine, in naj se nadomesti z »zgodovino religije«. Zgodovino religije bo morda poučeval profesor laik, in temu bo Zoroaster, Buda, Mohamed in Kristus enakovrsten zgodovinski pojav, saj on poučuje »zgodovino religije«, ne krščanske in katoliške vere kot take. Kar je slišal dijak v III. in IV. razr. srednje šole iz verskega razodetja kot dejstva, oprta na božjo avtoriteto ki segajo iz večnosti v večnost, to mu bo v višjih razredih profesor, zgodovinar, laik, brezverec slikal z isto gesto, kakor pripovedko o Mohamedovem polmestu in njegovem rokavu. In kakšno korist bo imel dijak od »zgodovine religije«? Če je krščanstvo nekaj objektivno resničnega, tedaj naj se verouk ohrani tudi v višjih razredih, ko

mu ga je mogoče podajati z zgodovinsko-apologetičnega stališča in ko dijak v najnevarnejših letih potrebuje trdne religiozne opore za vzgojo značaja. Dvomimo, da bi bila večina slovenskih profesorjev za ukinitje verouka v višjih razredih, pač pa se spn injamo, da se je na nekem obnem zboru slov. proforskega društva ugleden profesor naprednega mišljenja odločno izrekel za verouk v višjih razredih srednje šole, in da mu ni nihče ugovarjal. Naš narod, ki pošilja svoje sinove v srednjo šolo, je veren in hoče, da mu sinovi ohranijo vero svojih staršev in prednikov! — Kdo so torej tisti, ki si drznejo odpravljati verouk iz naših srednjih šol? S kakšno pravico to delajo? Ali imajo namen šolo razkristjaniti? S kulturnim bojem začeti tudi v šoli?

Tega nočemo verjeti. Zdi se nam, da je temu predlogu kriva srbska mentalnost, naša hlapčevska brezbržnost in koncem koncev seveda centralizem. S kakšnih vidikov so delali načrt srednješolskega zakona, nam kaže sestavek direktorja M. J. Miladinovića v zadnji številki Glasnika proforskoga društva, 11 zvezek (november), str. 491 sl.: »O reformi verskega pouka v srednji šoli«. Miladinović najprej ugotovi, da srednješolska mladina zlasti po svetovni vojski verouk potrebuje, toda — pravi

— da bi se uspeh v tem predmetu dosegel, bi ga bilo treba drugače poučevati nego se to v resnici povečini sedaj vrši. Večina naših (pravoslavni) veroučiteljev — pravi M. — se je izobraževala v Rusiji, a njihove kvalifikacije so dvomljive vrednosti, ker so si jih pridobili bolj s protekcijo in »koristeči se ruskim slovenofilskim osecajima.« Če se pa verouk dobro ne poučuje — sklepa dalje M. — je bolje, da ga ni. Torej naj se v višjih razredih srednje šole verouk ukine. Ta argumentacija je sijajen vzgled tiste mentalnosti iz katere je nastal načrt novega srednješolskega zakona, kaže pa tudi vso nesposobnost tistih, ki so ga delali. Ker se večini pravoslavni veroučiteljev (ne vemo, če s pravico) očita, da ni kos svoji nalogi, naj se verouk odpravi tudi tam, kjer je dober in kjer ga velika večina zahteva!

Tako nam hočejo »reformirati« srednjo šolo tako se »ujedinjamo« in — molčimo. Ni ga, ki bi na glas povedal, kar vsi čutimo in mislimo: Prjatelji, bratje, ne diktirajte nam svojih nazorov! Če senemorete Vidonas dvigniti, pustite nas, da živimo po svoje tudi — v šoli. Pustite nam kulturno avtonomijo, pustite nam našo — šolo!

Pedagog.

Sprejem kralja Aleksandra v Belgradu.

Belgrad, 12. januarja. Danes točno ob 16. se je vrnil v Belgrad Nj. Vel. kralj Aleksander I. s svojim spremstvom. Pred prihodom dvornega vlaka so se zbrali na kolodvoru Nj. Vis. princ Pavel, ministri z ministrskim predsednikom Pašićem na čelu, generalni štab, predsedništvo narodne skupščine, poslanci, bivši ministrski predsedniki, profesorji vseučilišča, zastopniki vseh veroizpovedi kakor tudi predstavniki raznih kulturnih in drugih organizacij in društev. Razen teh je bilo na kolodvoru tudi večje število belgrajskega meščanstva z načelnikom belgrajske občine. Na peronu je bila postavljena častna četa 2. pehotnega polka z zastavo in godbo. Pri prihodu dvornega vlaka, ki je bil okrašen s cvetjem in državnimi zastavami, je godba zasvirala državno himno.

Nj. Vel. kralj Aleksander je prvi izstopil iz vlaka ter pozdravil prince Pavla. Nato pa je stopil k ministrskemu predsedniku Nikoli Pašiću. Kralj mu je podal roko. Gospod Pašić mu je izrekel dobrodošlico in mu v par iskrenih besedah v imenu vlade čestital k zaroki. Nato je Nj.

Veličanstvo stopil k predsedniku narodne skupščine dr. Ribarju, ki mu je tudi v imenu narodnega predstavništva in vsega naroda toplo čestital k zaroki ter izrazil, kako je ves narod zadovoljen in vesel njegove zaroke. Zatem je predsednik belgrajske občine Dobra Mitrović pozdravil kralja v kratkem nagovoru v imenu belgrajskega meščanstva. Nato je Nj. Vel. kralj najpristneje pozdravil ostale predstavnike posameznih udruženj, ki so bili na peronu. V imenu »Knjeginje Ljubice« je Nj. Vel. kralja pozdravila gospa Vulovičeva, tajnica tega društva gđ. Dobrila Knez-Miljkovičeva pa je izročila kralju šopek cvetja, na katerem je bil napis: »Dobro nam došao, Gospodar! Mlada Te so ne našla junaka, ime Ti se svugde spominjal« Nj. Vel. kralj se je potem v avtomobilu skupaj z ministrskim predsednikom Pašićem odpeljal s kolodvora v Voznesenko cerkev, odkoder je med ovacijami mnogoštevilnega meščanstva odšel na dvor. Pri tem sprejemu je sodelovala tudi vsa belgrajska vojaška posadka.

Lloyd George za zvezo s Francijo.

ANGLIJA ZA OBNOVO RUSIJE.

Pariz, 12. jan. Kakor poroča Agence Havas iz Cannesa, vsebuje spomenica, ki jo je Lloyd George izročil Briand, med drugim to-le: Angleška vlada želi, da konferenca v Cannesu jasno izrazi, da sta Anglija in Francija v miru ravno tako zedinjeni, kakor sta bili med vojno. Po mnenju angleške vlade obstojita v Franciji dva vzroka za bojazen. Prvič se vznemirja javno mnenje Francije glede reparacij. Francija si prizadeva vzpostaviti svoja opustošena ozemlja. Za to potrebno vsoto mora plačati Nemčija. V drugi vrsti se vznemirja francosko javno mnenje radi bodoče varnosti Francije. Prebivalcev je v Franciji še vedno za 20 milijonov manj kakor v Nemčiji. Potrebno je za Francijo, da se njeno in nemško prebivalstvo zenačita, da bo njeno ozemlje zavarovano. Tudi Anglija ima resne vzroke za vznemirjenje in nezadovoljnost. Njena trgovina je bila ravno tako uničena kakor francoska tla.

Anglija ima dva milijona brezposelnih, katerih vzdrževanje znaša na teden dva milijona funtov šterlingov. Francija trpi manj vsled brezdelice in propada mednarodne trgovine. Drugi narodi Evrope pa trpe vsled vojne ravno tako kakor Anglija, Italija in Belgija. V Srednji in Južni Evropi je polom in zmešnjava normalnih funkcij v gospodarskem življenju še značilnejša. Milijoni ljudi žive v pomanjkanju in bedi. Rusija se bori z gladom. Iz

človeških razlogov in interesov lastnega blagostanja je neobhodno potrebna vzpostavitev Rusije. Velika Britanija pozivlja Francijo k sodelovanju pri tej veliki človekoljubni nalogi. Vsako odlašanje bi imelo za posledico ogrožanje civilizacije. Angleška vlada mora znati angleškemu ljudstvu povedati, da bosta obe deželi korakali skupno, da obnovita gospodarsko organizacijo Evrope in splošni napredek. Kar se tiče reparacij, je angleška vlada pripravljena, držati se sklenjenih dogovorov. Varnost Francije zoper vpad sovražnika smatra Anglija kot zadevo, ki se tiče tudi njenih lastnih interesov. Anglija je radi tega pripravljena sprejeti obveznost, stopiti Franciji ob stran s svojimi vojnimi silami, ako napade Nemčija Francijo, ne da bi ta izzivala. Taka jamstva ne bodo le dosegla varovati Francijo v slučaju nemškega vpada, temveč bodo povzročila, da bo nemški napad skrajno neverjeten. Nemčija ne bo sanjala o revanži, ako bo zagotovljena, da se bo Anglija v bodoči vojni borila ob strani Francije. Ofenzivna in defenzivna zveza bi ugovarjala britenskim tradicijam. Nasprotno bi se mogel garancijski dogovor, po katerem bi se Anglija in Francija borili ramo ob ramo, postaviti zoper neizvnan nemški napad na francosko ozemlje. — Spomenica opozarja na potrebo popolnega sporazuma med Veliko Britanijo in Francijo. Gospodarski polom srednje in južne Evrope je za sedaj

najresnejši faktor v vprašanju evropske trgovine in se ne bo mogel vzdržati, ako se ne odpre svetu produkcija in trg Rusije. Angleška vlada predlaga nastopni dve načeli: 1. Vsi narodi se morajo obvezati, da se vzdrže vsakršne propagande, ki bi mogla izpodkopati red in politični sistem, ki obstojita v drugih državah. 2. Vse države se morajo zavezati, vzdržati se vsakršnih napadov na svoje sosede. Angleška vlada želi pojasniti vsa vprašanja, v katerih bi bilo možno nasprotstvo med obema državama.

Program konference v Genovi.

Cannes, 12. jan. Vrhovni svet je določil program konference v Genovi. Konferenca se bo bavila s praktičnimi odredbami, ki so potrebne, ne da bi se kršile določbe veljavnih pogodb, da se ustvarijo oni predpogoji, ki so absolutno potrebni za vzpostavitev zaupanja med narodi, brez katerega se mednarodna trgovina ne more oživeti. Konferenca se bo bavila s finančnim položajem poedinih držav s stališča obnove, s hitrejšim obtekom in kupno močjo raznih valut, s pogostim menjavanjem vrednosti teh plačilnih sredstev ter z uplivom položaja in pravil osrednjih in notnih bank na vse te probleme. Konferenca bo razpravljala tudi o pogojih, s katerimi se najlažje omogoči javni in zasebni kredit za obnovo ter z vprašanjem, kako naj se odpravijo težkoče, ki sedaj ovirajo svobodno izmenjavo blaga v poedinih državah, zlasti potom hitre in popolne odstranitve vsled pevojnih razmer nastalih novih težav. Konferenca bo posebno pozornost posvečala zboljšanju prometa v posameznih državah.

Trdovratnost Francije.

Pariz, 11. januarja. (Wolff) Ministrski svet se je sestal danes dopoldne v »Elysee« pod predsedstvom predsednika Milleranda. Posvetoval se je o pogajanjih v Cannesu. Koncem seje so se ministri omejili na izjavo, da je ministrski predsednik tekom včerajšnjega dneva povprašal glede različnih točk, ki se nanašajo na tekoča pogajanja. Ta vprašanja so podrobno predelali in se zedinili v tem, da se njihov skupni odgovor brzojavno sporoči Briand.

Pariz, 12. jan. Senadni odsek za zunanje stvari je soglasno sklenil poslati naslednjo brzojavko ministrskemu predsedniku Briand: »Odsek, sklican na željo velikega števila članov, je, ustrezajoč izraženi splošnim čustvom, sprejel resolucijo, ki vam jo nujno sporoča. Odsek je tega-le naziranja: 1. Gospodarska in finančna obnova Francije je bistven pogoj obnove Evrope. 2. Vojna odškodnina, ki jo ima dobiti Francija, mora torej ostati nedotaknjena. Načrt za plačevanje te odškodnine, sklenjen dne 5. maja 1921, se ne more in ne sme izpremeniti in zneski se ne smejo znižati. Tudi ni dopustno, da se belgijska prioriteta kakorkoli zapostavlja. 3. Francija se more strinjati z udeležbo na predlagani mednarodni gospodarski konferenci le tedaj, ako dobi prej jasna in dejanska zagotovila, da se bodo vse njene pravice spoštovale. 4. Pogodba, o kateri se sedaj pogajata Francija in Anglija, mora predvsem potrditi jamstva, izvedbo in zastave, ki grede Franciji v zmislu pogodb in dogovorov v sedanosti in bodočnosti. Odsek misli zaradi tega, da noben sklep ne more biti veljaven brez sodelovanja zbornice.

Briand odstopil.

Pariz, 12. januarja. Ministrski predsednik Briand je davi dospel semkaj iz Cannesa.

Pariz, 12. jan. Ministrski predsednik Briand je podal v zbornici izjavo, v kateri je opravičeval svoje stališče, ki ga je zastopal v Cannesu. — Nato je odšel v elysejsko palačo, kjer je podal ostavko kabineta. Predsednik Millerand je sprejel demisijo.

NEMŠKI DELEGATI V CANNESU.

Pariz, 12. januarja. Kakor poroča »Petit Parisien« iz Cannesa, je Rathenau sinoči reparacijski komisiji izjavil, da Nemčija ne more plačati več ko 200 mili-

jonov mark v zlatu, od tega zneska 80 milijonov 15. januarja in 90 milijonov 15. februarja. List doznava, da bodo pogajanja z nemškimi odposlanci jutri in pojutrišnjem določila, ali je počakati, da se vrne Briand. Rathenau je zaprosil vrhovni svet, da bi ga zaslišal.

Železniški minister proti pogajanju z železničarji.

Belgrad, 12. januarja. (Izv.) Danes dopoldne se je vršila seja finančnega odbora, na kateri bi moral železniški minister Stanić poročati o prometnih razmerah. Minister pa je prosil, naj se to poročilo odgodi za par dni, da se more prejšnje posvetovati s svojimi referenti. Dr. Korun je zahteval, naj se železničarjem izplača trinajsti mesec, sicer bodo železničarji koncem meseca pričeli stavkati. Minister Stanić je odgovoril, da se z železničarji ne bo pogajal, vendar pa hoče celo zadevo proučiti. — Danes dopoldne se je vrnil v Belgrad predsednik narodne skupščine dr. Ribar, da pripravi vse potrebno za prihodnjo sejo narodne skupščine, ki bo v ponedeljek, 16. januarja.

Pogajanja med Avstrijo in Jugoslavijo.

Dunaj, 12. januarja. (Izv.) Jutri bo novi jugoslovanski poslanik Popović izročil zveznemu predsedniku dr. Hainischu svoje akreditivne listine. V kratkem času se bodo med Avstrijo in Jugoslavijo začela pogajanja za medsebojni gospodarski in politični sporazum.

POVIŠANJE ŽELEZNISKIH TARIFOV V AVSTRIJI.

Dunaj, 12. januarja. Pri današnji seji so razpravljali o predlogu zvezne vlade glede zvišanja osebnih in blagovnih tarifov avstrijskih zveznih železnic, kakor tudi zasebnih železnic, ki obratujejo na račun zvezne vlade. Predlog zvezne vlade se tiče nastopnih zvišanih tarifov, ki naj stopijo v veljavo 1. februarja. Vozne cene za osebe in odpravne cene za prtljago se zvišajo za 300%, odpravne cene za ekspresno blago za 150%. Vozninski postavki splošnega razreda blagovnih tarifov, kakor tudi vozninskih postavk za sol in koks, se zvišajo za 150%. Za premog, ki je bil dosedaj klasificiran po postavki 23 K, se bodo odslej pobirale za 150% zvišane tarifyne postavke specialnega tarifa 3. V podrobnem je še pripomniti, da se dodatki za uporabo D-vlakov zvišajo za 300%. V blagovnem prometu se zvišajo vsi izredni tarify za 150%. Izjemni tarify za sadje in premog se ukinejo. Prav tako se ukine obstoječa klasifikacija za pivo, mast, sladkor, meso, žito, mlevske izdelke in stroje, kakor tudi znižanje voznine za čebulo in česen. K temu predlogu zvezne vlade je stavil poslanec Eldersch več izpremenjvalnih predlogov. Glavni odsek je sklenil, da bo sklepal o tem na svoji seji, ki se bo vršila jutri ob 15.

ZAKON O MONARHISTIČNI PROPAGANDI NA ČESKEM.

Praga, 12. januarja. (Izv.) Poslanski klub češkoslovaških nacionalistov je sklenil, da vztraja na tem, da se zakon o monarhistični propagandi reši še v tem parlamentarnem zasedanju.

RUSKA UNIVERZA V PRAGI.

Praga, 12. januarja. (Izv.) Naučni minister je ugodil prošnji ruskih vseučiliških

profesorjev, da se v Pragi ustanovi samostojna ruska univerza.

MAŽARSKA ODŠKODNINA.

Budimpešta, 12. januarja. »Pesti Naplo« javlja, da je reparacijska komisija zahtevala razen plačila vrednosti pečuskega premoga, ki se ima v zmislu trianonske mirovne pogodbe izročiti Jugoslaviji, tudi to, da izroči Mažarska bivšim sovražnim državam 30 let vsako leto 28.000 glav goveje živine, 25.000 konj in 26.000 ovac.

VLADNA KRIZA NA ŠPANSKEM.

Madrid, 12. januarja. Kabinet je postal ostavko.

Politične novice.

+ Svetovni politični položaj v sedanjem momentu je sledeči: Posvet državnikov entente v Cannesu je sklenil, da se skliče konferenca v svrhu gospodarske obnove Evrope v Genovi v Italiji. Anglija zahteva, da se na tej konferenci obravnava predvsem vprašanje gospodarske vzpostavitve Nemčije in Rusije. Rusija pa mora priznati svoje inozemske dolge, nuditi evropskemu kapitalu potrebno pravno varščino in se vzdržati vsake komunistične propagande v inozemskih državah. Od Francije se zahteva zmanjšanje podmorskega brodogoja. Vse države Evrope, bodisi zmagovalke, bodisi premagane, naj se strnejo v mirovno zvezo in sklenejo dogovor glede splošne redukcije oboroževanja. Briand je načeloma na te predloge pristal, zahteval je pa zveze z Anglijo, da se zavaruje Francija pred eventualnimi svojimi sovražniki. Anglija je to sprejela, toda s sledečimi restrikcijami: da nosi ta pogodba zgolj značaj prostega dogovora in da se nanaša samo na slučaj napada na Francijo od strani Nemčije, ne pa na kak drug zapletljivi kjerkoli v Evropi, na katerem bi bila Francija interesirana. Briand se v tem momentu nahaja v Parizu, da dobi soglasje poslanske zbornice in senata s tem projektom. Večina parlamenta in senata zahteva trdnost jamstev, zlasti pa se protivi temu, da bi gospodarska konferenca v Genovi količkaj prikrasala pravice Francije, izvirajoče iz verzalske mirovne pogodbe.

+ Iz Lukovice. V nedeljo dne 8. jan. se je vršil v Lukovici shod KZ. Poročal je g. narodni poslanec Brodar. Med celim govorom je bilo živahno odobravanje. Sprejela se je resolucija zoper naredbe, da bi učiteljstvo poučevalo v šolah krščanski nauk, ker naše ljudstvo je mnenja, da mnogi naši gg. učitelji premalo poznajo verske resnice ter bo treba še šole zanje. Zborovalci so izrekli Jugoslov. klubu popolno zaupanje.

+ Novih volitev še ne bo. Iz Belgrada poročajo: Ob zadnji vladni krizi se je mnogo govorilo o vprašanju novih volitev. To vprašanje tudi po sestavi nove vlade ni izgubilo na važnosti, ker prevladuje splošno mnenje, da vladi ni usojeno dolgo življenje. Z zaroko kralja Aleksandra pa je vprašanje volitev dobilo novo obeležje. Vladni krogi namreč menijo, da nikakor ni misliti na nove volitve v doglednem času, ker bi znale volitve prinesiti neugodno iznenadenje in bi bil uspeh kraljeve zaroke oziroma poroke zmanjšana. Zato se je sedanja vlada odločila, da bo vodila posle, dokler se razmere temeljito ne izpremenijo.

+ Vladne stranke med seboj. Znano je, da so ob priliki sestave sedanje vlade ostala še mnoga vprašanja neresena in so z ozirom na parlamentarne počitnice stopila

povsem v ozadje. Sedaj so se pričeli zopet vračati poslanci v Belgrad in je politično življenje zopet oživilo. Sicer se v političnih krogih predvsem razmotriva vprašanje kraljeve zaroke, vendar so stopila tudi druga vprašanja zopet v ospredje. Posebno vprašanje o zahtevi muslimanov, da morajo dobiti mesto podtajnika v ministru policije, je predmet živahnih debat v političnih krogih. V radikalnih krogih se govori o tej zahtevi zelo nesimpatično in vlada precejšnje nezadovoljstvo z muslimani. Radikalci, ki zahtevajo to mesto za sebe, očitajo muslimanom, da so v vladi samo zato, da morejo zadostiti svojim materialnim zahtevam. Na vsak način se bo za to mesto vršil še precej oster boj, vendar je že skoraj gotovo, da bodo to mesto zasedli radikalci, da kontrolirajo delovanje ministra policije.

+ »Slovenski Narod« piše: »Brezpogojno zastopamo stališče, da je treba dati državi, kar je njenega, ker vemo, da država brez davkov ne more obstajati. To uvideva vsak pošten državljani, zato tudi radevolje plačuje predpisane davke, ako odgovarjajo dejanskim razmeram. Toda pri nas v Ljubljani se v zadnjem času predpisujejo ljudem takšni davki, da se ljudje onesveščajo, ko dobivajo plačilne naloge. Najbolj čudno pri tem pa je, da je ta davčni vijak najhujši pri malih ljudeh, ki jedva žive od svojega zaslužka, dočim predpisuje davčna oblast posamnikom, ki so notorično znani stolinski milijonarji na davkih naravnost smešne svote. Ta davčni vijak, čisto nič ne vpoštevaja dejanskih razmer in ki hoče iz malih davkoplačevalcev izprešati več, kakor imajo sploh premoženja, je največja nesreča za našo državo, ker bo polagoma pri nas spravil vse doselej še najbolj zanesljive elemente v širokih slojih našega ljudstva v protidržavni tabor. Opozorjamo državno oblast na to dejstvo, naj za boga ne prenapena strun, in jo svarimo, ker bi lahko rodilo silno zlo. Napravite konec naravnost blaznim ekscesom navijalcev davkov, ki so se razpasli edino in izključno v bedni naši Sloveniji.« — Kadar smo mi tako pisali, nas je »Narod« imenoval »protidržaven element.«

+ Vladne stranke proti muslimanom. Belgrajski demokrati in radikalni listi so vsled resolucij na zadnjem muslimanskem zborovanju v Sarajevu zelo vznevoljeni nad muslimani. Očitajo jim dvojno politiko: Po eni strani grede iz osebnih interesov z vlado, po drugi pa nastopajo pred ljudstvom kot opozicija. Opozarjajo jih, da v vladi niso neobhodno potrebni in naj zato ne prihajajo s pretiranimi zahtevami.

+ Posnemanja vredno. Iz brošure »Vychova a vojsko« (Vzgoja in armada), ki je izšla v založbi vojaškoizdatnega instituta v Pragi, posnemamo, da obstoja v češkoslovaški armadi posebna kulturna sekcija pri vrhovnem generalnem štabu. Pod vodstvom te sekcije obstojajo analogne sekcije pri vsaki armadi in vsaki vojaški edinici doli do polka, kjer so nastavljeni posebni častniki kot kulturni šefi. Kulturna sekcija prireja kurze. Moštvo samo organizira čitalnice in posebne izobraževalne domove. Organiziran je pouk analfabetov. Kulturne sekcije armade izkazujejo v letu 1921. 593.299 kron dohodkov in 557.751 kron izdatkov. Vršili so se kurzi: za znanje tujih jezikov, kmetijstvo, razna rokodelstva, stenografija, strojepisje i. t. d. V armadi je bilo l. 1921 359 knjižnic s 207.103 knjigami, med njimi 70.000 nemških in 10.000 madjarskih. Čitalniških prostorov v vojašnicah je 200 s 3208 časniki in revijami. Kurzov je bilo v

zadnjem polletju 1921 274! Posebnih fantovskih večerov je bilo 966, gediških prireditvev v kasarnah pa v istem času 318. — Ali bi se ne mogla naša vojaška uprava tudi lotiti tega dela, ki je pri nas stokrat bolj potrebno nego pri visoko izobraženem češkem narodu?

+ »Radikal« o slovenski demokratični stranki. »Radikal« od 12. t. m. prinaša članek o razmerah v Sloveniji in ugotavlja, da so demokrati izgubili med ljudstvom vsako zaslombo. Kljub temu pa je, pravi »Radikal«, pokrajinska vlada ob zadnjem bivanju kralja v Sloveniji poskrbela, da je imel kralj priliko govoriti samo s predstavniki te stranke.

+ Italija — Čehoslovaška — Avstrija. Italijanska javnost se še zdaj razburja zaradi politične pogodbe, sklenjene med Čehoslovaško in Avstrijo. Dasi dr. Beneš odločno dementira, da bi se bila ob tej priliki sklenila tudi tajna vojaška klavzula (za slučaj, če bi Čehoslovaški bil potreben prehod čez avstrijsko ozemlje na Mažarsko), se italijanski listi ne morejo pomiriti. Vsled tega skuša čehoslovaški poslanik Kybal v Rimu italijansko javnost potolažiti, češ Italija ima po naravi stvari in vsled svojih slavnih zmag pravico zahtevati, da se vsa politična in gospodarska vprašanja srednje Evrope rešujejo le pod njenim vodilnim vplivom. Češko-avstrijska pogodba temu ne nasprotuje, ampak je s tem načelom naravnost v skladu. Ona preperečuje združitev Avstrije z Nemčijo, kar je popolnoma v interesih Italije. Če pa nekateri italijanski listi trdijo, da se vsled te pogodbe Avstrija ne bo mogla v zvezi z Mažarsko ubraniti eventualnega slovenskega »stremljenja na jug«, treba reči, da Čehoslovaška ne stremi za ničemer drugim nego za možnostjo izvoza svojih produktov preko Trsta. In tudi to je le v italijanskem interesu. — Komentar nepotreben.

+ Italijanske politične akcije so v zadnjem času zopet zrastle. Italija igra pri sedanjih prevažnih posvetovanjih v Cannesu vlogo posredovalca med angleškimi in francoskimi stališčem. Velik moraličen plus za Italijo je tudi, da se namerava sklicati konferenca za gospodarsko obnovo Evrope v Genovi. Tukaj se bo šlo indirektno tudi za mirovno zvezo med evropskimi državami, omejitev oboroževanja in druga s tem zvezana vprašanja. Naša diplomacija bo morala jako paziti, da se Italiji ne posreči ob tej priliki zopet kaj zintrigirati na našo škodo.

+ Gospodarski položaj Rusije se najbolj razvdi iz poročil referentov na IX. kongresu vseh ruskih sovjetov v Moskvi. Produkcija industrije znaša povprečno samo 1/10 produkcije pred vojno; edino le pridobivanje premoga v donskem porečju se je dvignilo. Kar se tiče kmetijstva, se je posejana ploščina zmanjšala zopet za 5%; v tekočem letu se pa bo najbrž še bolj. Vsi referenti so zagovarjali vzpostavitev privatne iniciative, seveda pod izvestnimi pogoji kontrole od strani države, oziroma pod vidikom splošnega blaga. Valuta naj se izboljša, splošni denarno gospodarstvo dvigne. To je pač močen preokret v komunistični gospodarski politiki. Sovjeti vlivajo veliko vode v svoje komunistično vino.

Dnevne novice.

— 40 letnica škofa Dobrile. Danes poteče 40 let, kar je umrl veliki istrski rodoljub, prvi buditelj in prosvetitelj našega naroda v Primorju, škof Juraj Dobrila. »Prosvetljalni Savez« v Zagrebu pri-

Colomba.

87

Prosper Mérimée. — Poelovenil —.

(Dalje.)

»O, Ors' Anton, ste ranjeni?« je vprašal Brandolaccio, ki je ves upehan in zasoplen pritekkel k njemu. »V telo ali v ude?«

»V roko.«

»V roko, to ni nič. In drugi?«

»Mislim, da sem ga zadel.«

Sledeč psu je Brandolaccio tekel k prvi ogradi ter se nagnil čez zid, da vidi, kaj je tam. Snel je klobuk:

»Pozdravljen, gospod Orlanduccio!« je rekel. Potem se je obrnil k Orsu in ga pozdravil po svoji navadi čisto resno:

»Poglej, to se pravi zadeti človeka, da.«

»Še živi?« je vprašal Orso težko dihaajoč.

»Mu ne pade v glavo; preveč ga je ujezila vaša krogla, ki ste mu jo pognali prav v oko. Za božjo voljo, kakšna luknja! Pri moji veri krasna puška! Kakšen kaliber! Tam kipe možgani ven! Pa recite, kar hočete, Ors' Anton, ko sem slišal najprej pif, pif, sem si takoj rekel: primojdunaj, poročnika mi streljajo. Potem pa sem zaslišal bum, bum! Aha sem rekel, glej angleška puška govori, hitro odgovarja... Toda, Brusco, kaj še hočeš?«

Pes ga je peljal k drugi ogradi.

»Oprostite!« je kričnil Brandolaccio ves osupel. »Dvojni strel, ne bo drugega

kakor to. Vraga, vidi se, da je drag smodnik, varčujete z njim.«

»Kaj pa je, za božjo voljo?« je vprašal Orso.

»No, ne delajte se neumnega, gospod poročnik. Podrli ste divjačino na tla in sedaj hočete, da vam jo spravljamo skupaj. Proklete čuden poobed bo imel danes odvetnik Barricini! Mesa naravnost iz mesnice kolikor hočeš! Vraga, kdo bo dedoval za njim?«

»Kaj, tudi Vincentello mrtev?«

»Popolnoma mrtev, Bog daj dobro vam drugim! Dobri ste.«

»Bili ste jima dobri, da ju niste pustili, da bi se mučila. Pridite, poglejte Vincentella: še kleči na kolenih naslonjen ob zid. Kakor bi spal je njegov izraz. Tu bi res lahko rekel: svinčeno spanje. Ubo ga parat!«

Orso se je z grozo obrnil proč.

»Si prepričan, da je mrtev?«

»Kakor Sampiero Corso ste, ki je tudi vedno streljal le enkrat... Poglejte, tja... v levo stran prsi je bil zadet, kakor Vincileone v bitki pri Waterloo. Precej bi stavil, da krogla ni daleč od srea. Dvojni strel! Ne bom se več mešal med strelce. Dva v dveh streljih!... S kroglo... Oba brata!... Da je streljal tretjič, je pretrgal nit življenja očetu... To se opravi drugič bolje... Kakšen strel Ors' Anton!... Potem naj pa še kdo reče, da se junaku ka-

¹ Ta izraz na Korziki vedno dostavljajo k besedi mrtev nekako tako kakor pri nas: »Bog mu daj dobro.«

kor sem jaz ne bo nikoli primerilo, da bi oddal tak dvojni strel orožnikom!«

Ves čas, ko je bandit tako govoril, je preiskoval Orsovo ranjeno roko in mu z nožem prerezal rokav.

»Nič hudega,« je rekel potem. »Samo površnika je škoda. To bo imela Colomba oprava k njim... Ha, kaj pa to? Luknja v prsih?... Ni šlo nič skozi njo? Ne, ne, tak junak pa niste. Poglejmo! Poskusite premikati prste... Čutite moje zobe, ki vam grizejo mezine?... Ne posebno?... Vse eno je, nič hudega ne bo. Dajte, da vam vzamem robec in kravato... Vaš površnik je izgubljen... Le čemu, za vraga, se tako lepo oblačite! Greste mari na svatbo?... Náte, pijte kapljo vina... Čemu ne nosite s sabo čutare? Mar je to Korzican, ki ne gre vendar nikdar z doma brez nje!«

Potem je prenehal sredi obvezovanja in se znova začudil:

»Dvojni strel — oba mrtva, otrpla!... To se bo smejal župnik. Dvojni strel!... Ah glej jo končno še to malo kroto, Chilino!«

Orso ni govoril. Bil je mrliško blede in se je tresel po vseh udih.

»Chili, idi gledat za ta zid,« je vpil Brandolaccio. »He?«

Otrok je pomagajoč si z rokami in nogami zlezal na zid in se pokrival, koj ko je zagledal mrliča — Orlanduccia.

»Kaj, to ni še nič,« je nadaljeval bandit. »Idi še naprej, tja doli.«

Otrok se je drugič pokrival.

»Ste vi, dragi stric?« je boječe vprašala.

»Jaz? Mar nisem že starec, ki ni za nobeno rabo več? Chili, to je pa napravil gospod. Pokloni se mu.«

»To bo gospodična vesela,« je rekla Chilina. »Ampak nejevoljna bo, ko izve, da ste ranjeni Ors' Anton.«

»Tako,« je rekel bandit, ko je končal obvezovanje. »Chilina je pripeljala nazaj vašega konja. Zajahajte in idite z mano v goščo Stazzona. Pretkan je, kdor bi vas tam našel. Stregli vam bomo tam, kar najbolj znamo. Ko pridemo do križa sv. Kristine, bo treba razjahati. Konja daste Chilini, ki odide, da obvesti gospodično; spotoma jo lahko obklate z naročili. Naši mali poveste lahko vse, Ors' Anton; raje se dá preteptati, kakor bi izdala svoje prijateljce... Potem pa je z nežnim glasom rekel: »Pretkanka, idi! Izobčena bodi in prokleta, malopridnica!« Brandolaccio se je namreč baljeveren kakor mnogo banditov bal, da uroči otroka, če ga blagoslovila ali hvali, kajti znano je, da imajo skrivnostne moči, ki vladajo v Anochiaturi, to grdo lastnost, da delajo najraje proti našim željam.

»Kam pa greva, Brando?« je vprašal Orso s slabotnim glasom.

»Zaboga! Voliti vam je med ječo in grmovjem; in della Rebbia ne pozna poti v ječo. V grmovje torej, Ors' Anton.«

¹ Urok, ki ga nehote povzročiš a očmi ali jezikom.

redi ob tej priliki predavanje o njegovem delu in življenju na vseučilišču. Predava dr. Matko Laginja. Slava spominu velikega škofa, njegov mnogotereči narod v Istri pa naj v spominu nanj junaško vstaja v borbi za svoje pravice, na katere mu je prvi pokazal pot veliki pokojnik!

— **Odgovor kralja na čestitke pokrajinskega namestnika.** Na čestitke, ki jih je pokrajinski namestnik za Slovenijo Ivan Hribar poslal brzojavno kralju Aleksandru povodom njegove zaroke z rumunsko princezino Marijo, je prejel nastopno zahvalno brzojavko: »Grad Peleš, Sinaja, Rumunija. Od srca se zahvaljujem za izražene želje, ki mi prihajajo potom Vas iz mile Slovenije. — Aleksander.«

— **Kamnik.** Dramatični odsek »Društva Kamnik« priredi dne 22. januarja t. l. za svoje člane zabavni večer. — Dne 2. februarja priredi članice Orliškega krožka v Kamniku telovadno akademijo pod spretnim vodstvom s. M. Svetlin. Dne 2. febr. se bo predstavljala predpustna igra »Ciganik«. Sploh vlada med člani dramatičnega odseka nov svež duh, kar znatno pospešuje razvoj v »Društvu Kamnik«.

— **Za zasluge na gospodarskem polju.** V soboto 14. t. m. ob 11. uri dopoldne bo v dvorani deželnovalne palače pokrajinski namestnik Ivan Hribar svečano izročil odlikovanja onim gospodom, ki so bili povodom ljubljanskega velesejma odlikovani za zasluge na gospodarskem polju. Ti so: Fran Bonač, Josip Costaperaria, Engelbert Franchetti, Dragotin Hribar, Ivan Jelačin ml., Peter Kozina, dr. Valentin Krisper, Vinko Majdič, dr. Rudolf Marn, Ivan Rebek in Avgust Zabkar.

— **Popravek.** V včerajšnjem članku o okrajnih in krajnih šolskih svetih se je vrnila tiskovna pomba. V prvem odstavku naj se čita mesto »tozadevni zakon iz l. 1918.« tozadevni dež. zakon iz l. 1912. Ravnotako mora stati proti koncu namesto »po § 18. zakona iz l. 1919.« pravilno: po § 18. zakona iz l. 1912.

— **Razglas o novi monopolski taksi na cigaretah.** Pokrajinska monopolna direkcija v Ljubljani objavlja: Na predlog Uprave državnih monopolov v Beogradu z dne 3. decembra 1921 Pov. M. broj 220 je gospod finančni minister s svojo rešitvijo Pov. broj 873 povišal monopolsko takso na cigaretah, ki se ima v bodoče plačevati po naslednji skali: 1. od cigaretnega papirja v skladih (rizmah) po 3200 Din v zlatu, to je 6400 Din v srebru za 100 kg; 2. od cigaretnega papirja v knjižicah, lističih ali stročnicah po 2750 Din v zlatu, to je 5500 Din v srebru od 100 kg bruto teže knjižic v kartonih.

— **Volitev zagrebskega župana.** Zagrebški občinski svet je sklican na sejo dne 14. t. m. Na dnevnem redu je volitev mestnega načelnika in zaprisega mestnih zastopnikov. Za župana bo gotovo izvoljen dosedanjí mestni načelnik arhitekt Heinzl.

— **Ljudskošolskemu učitelstvu.** Akademski socialno-pedagoški krožek je priredil dne 9. jan. diskusijo o 1. členu zakonskega načrta za narodne šole, katere so se udeležili šest oddelka za prosveto in vere dr. Skaberne, vseuč. profesor dr. Ozvald, docent dr. Rostohar, višji šolski nadzornik Wester, ravnatelj učiteljskega dokler in več drugih pedagogov. Vsi so se strinjali v tem, da je 1. člen tega načrta pomanjkljiv in da se na vzgojo sploh ne ozira. Dr. Skaberne je opozoril na francoski šolski zakon, ki stavi za namen ljudski šoli: telesno, intelektualno in moralno vzgojo. Prof. dr. Ozvald je formuliral namen ljudski šoli sledeče: Ljudska šola vzgaja otroka tako, da bo takrat, ko doraste, v stanu se samostojno udeleževati gospodarskega in duševnega življenja narodovega. Dr. Rostohar je postavil grško harmonično vzgojo za vzor ter zahteval tudi za nas harmonični razvoj telesa, intelekta, srca in volje. Prof. Jeran je podarjal samostojnost gojenčev ter odklanjal vzgojni sistem, ki nudi edino umsko in za življenje neporabno izobrazbo. Ker se tako velevažno vprašanje ne da rešiti kar na enem sestanku in je zato treba temeljitega razglabljanja in pa, ker ni bilo skoro nič ljudskošolskih učiteljev navzočih, je predlagal dr. Skaberne, naj se »Akad. soc. pedagog. krožek« obrne na vse učitelstvo in vso javnost s pozivom, da pošljejo svoje mnenje, kritiko in ev. predloge za novo formulacijo omenjenega 1. člena do 25. januarja odboru »Akad. soc. pedagog. krožek« na univerzi v Ljubljani. O posebnem gradivu se bo razpravljalo na posebnem javnem sestanku »krožek«, če mogoče, se bo sprejela primerna resolucija, ki se z zbranim materialom vred pošlje ministrstvu prosvete v Beograd. »Krožek« si je osvojil ta predlog in prosi, da se vsi, ki se za velepomembno stvar zanimajo, v čim večjem številu udeležijo te ankete. — Odbor.

— **Kurz o zdravljenju z neosalvarzanom** je priredila Bolniška blagajna za Slovenijo dne 6. januarja svojim zdravnikom. Kurz se je s prijaznim dovoljenjem g. primarija dr. Gregorčiča vršil na dermatološkem oddelku splošne bolnišnice, predaval pa je specialist dr. J. Demšar. Udeležilo se je kurza 27 blagajniških zdravnikov. Bolniškega materiala je bilo dovolj na razpolago, tako da ni bilo le mogoče, natančno razkazati tehniko intraveneznih injekcij, temveč da so imeli tudi mnogi zdravniki priliko, vaditi se v tem zdravljenju, ki se bo tako razširilo tudi po deželi. Kakor znano, je bila sifilis doslej ena najhujših in najnevarnejših bolezni, ki je tudi v najugodnejših slučajih trajala 3—4 leta. Često pa je povzročala najhujša obolenja, škodovala je potomstvo in pustila za seboj neozdravljive posledice na življenju in možganih (Tabes dorsalis, Paralysis progressiva). Z neosalvarzanom pa smo v stanu, sifilistična obolenja za neslajno ozdraviti, da to bolezen odpraviti abortivno, to je v najkrajšem času, ako se bolnik čim prej po infekciji podvrže zdravljenju.

— **Umrl** je v deželni bolnici g. Julij Hribar, mizar iz Domžal. V vojni si je nakopal jetiko, kateri je sedaj podlegel. N. v. m. p. l.

— **Smrtina nesreča.** Posestnik Aliž iz Ločnice pod Sv. Katarino se je peljal z dvema vozovoma iz Medvod proti št. Vidu po klancu navzdol.

Stopil je z voza, da uravnava zavoro. V tem hipu so se pa splašili konji, voz se je zaletel v neko drevo ter pritisnil Aliža s tako silo ob njega, da je kmalu na to umrl.

— **Ugotovitev.** Prejeli smo: V »Slovenec« št. 3 z dne 4. januarja 1922 se nahaja med policijskimi novicami tudi moje ime. Ker me nekateri smatrajo za krivca, izjavljam, da nisem identičen z omenjenim Josipom Brendičem z Vrhnike 111. Jaz sem posestnik in trgovec Vrhnika 211.

— **Poškodovani finančni pešeti.** Ivana Jeraša je 27. oktobra lani samolastno odrgala pečat finančne kontrole od žgalne priprave. Marija Primožič iz Davč je pa 14. novembra lani podžgala žgalni kotel, vsled česar se je stopil pečat finančne kontrole. Jeraši in Primožičevi je prisodilo deželno sodišče vsaki po 200 kron globe.

— **Nesreči.** Z mlekomo se je težko opekla po životu na Pužinah 10letna Frančiška Novak. — Konj je udaril s kopitom na desno lice posestnika Ivana Lušina iz Sodražice.

— **Zastoj** se je vozil iz Zagreba v Ljubljano redov IV. reflektorske čete Janko Pohlina v Zagrebu. V pisarni svoje čete si je Pohlina prilažil 8 objav za brezplačno vožnjo po železnici. Peljal se je na to c ponarejeno objavo brezplačno v Ljubljano. Deželno sodišče je prisodilo Pohlina 14 dni ječe.

— **Povožen otrok.** Na Javorniku je bila 23. novembra 1921 povožena triletna Marija Heberle. Mater povoženega otroka je obsodilo deželno sodišče v Ljubljani na 3 dni zapora, ker ni pazila na otroka.

— **Rop.** 72letni posestnik Janez Škerjanec je gnal vola s sejma v Radohovi vasi po državni cesti Višnja gora—Grosuplje na svoj dom. V samotnem gozdu Šehanija ga je dohitel neki mož, ki je Škerjancu pomagal goniti vola, ne da bi ga bil za to naprosil. Neznavec je rekel Škerjancu, naj mu za njegovo pomoč plača pri Vodčarju na Grosupljem 1/2 silovke, na kar mu je starček odgovoril, da nima nič denarja, ker je, kar je imel, dal za vola. Na to je neznavec pograbil moža za usta, z drugo roko mu je pa iz telovnika iztrgal denarnico z vsebino 900 kron in izginil v gozdu. Ropar je bil velik, slaboten mož, star 30 let, brez pokrivala, lahko letno oblečen, podolgastega obraza, kvišku strlelih las. Roparja je Škerjanec ugriznil na mazinco ali na dlan.

— **Tatvine papirja v Gorilah.** V Gorilah so izsledili v papirnici velike tatvine papirja. Orožniki so tatove izsledili. Osumljenih je tatvine in soudeležbe mnogo ljudi.

— **Za rusko dečo** so nabrali učenci in učenke petrazredne osnovne šole v št. Vidu pri Stični 562 kron.

Štaterske novice.

Š Konec dolge politične pravde. Skoro 20 let se vleče pravda, ki se je še le te dni pred senatom okrožnega sodišča Maribor končala z obsodbo dr. Brumna, odvetnika v Ptuj. In še le zdaj je razprava iz obsežnih aktov javnosti pojasnila tudi povod za to pravdo. Dne 28. januarja 1908 sta prišla v pisarno dr. Brumna dva pujska policista ter zahtevala na račun okrajne bolniške blagajne izplačilo za dva pisarja. Dr. Brumen se je tej terjatvi, ki je izgledala kakor rubežen, protivil, češ, da on dveh pisarjev v svoji pisarni niti imel ni. Napravil je pritožbo na mestni urad in v tej vlogi je rabil očitanja zlorabe uradne oblasti. Župan Ornič je imel za zeta sodnika, ki je dr. Brumna obsodil na 14 dni zapora. Dr. Brumen se je zagovarjal, da ni mislil na mestni urad, marveč le na policista, ki sta res zlorabila svojo uradno oblast. Vse to mu ni nič pomagalo, obsojen je ostal pri vseh inštancah in niti prošnja za pomilostenje mu ni nič pomagala; moral je kazen prestati. Leta 1908 se je izvršil zgodovinski znani napad Orničeve tolpe na Ciril-Metodovo skupščino. Tudi pri tej priliki je dr. Brumen kot zavezanec Slovenec mnogo trpel. Policija je mirno gledala napade na njegovo pisarno in osebo. Državno pravdnštvo ni hotelo najti pravih krivcev, preganjalo pa je Slovence. Po prevratu je dr. Brumen bil prepričan, da bo Jugoslavija popravila krivice avstrijskega režima, torej tudi njegovo. Prepričan, da je bil svojčas po nedolžnem obsojen, se je obrnil na okrajno sodišče v Ptuj s prošnjo za obnovitev postopanja njegove zadeve. Tozadevni njegov predlog z dne 19. januarja 1919 je okrajno sodišče zavrnilo. Ista usoda je doletela njegovo pritožbo na okrožno sodišče. Nato se je obrnil na poverjenstvo za pravosodje za časa dr. Žerjave. Pa tudi tu ni imel zaželenega uspeha, čeprav mu ga je kakor dr. Brumen trdi, dr. Žerjav obljubil. Obrnil se je na vrhovno državno pravdnštvo. In tu je v svoji vlogi prišel v konflikt s § 104. srb. zak. V svoji tozadevni prošnji z dne 16. januarja 1921 je namreč označil sledeč okrožnega kot vzdignega sodišča v Mariboru kot »slab dovip in priličen izraz neprostovoljne uradne komike, rešenje poverjenstva za pravosodje pa je označil za »drugo izdajo neprostovoljne uradne komike«. Radi teh označenj ga je obtožilo državno pravdnštvo in vršile so se že opisane prve razprave. Dr. Brumen se je izrečno skliceval na osebo pričevanje dr. Žerjave. Na vprašanje predsednika, dvornega svetnika Fona, kaj naj dr. Žerjav izpove, odgovori obtoženec: da je on (dr. Žerjav) izdal v njegovi vlogi na obnovitev postopanja predlog, ki se pa ni izvršil in da je bil dr. Žerjav prepričan, da se je njemu (dr. Brumu) zgodila krivica. Predsednik ga na to opozori, da poverjenstvo tedaj že ni imelo nobene ingerence več na vrhovno državno pravdnštvo. Tekom razprave je državni pravdnik razširil obtožbo na žalitve napram članom senata, ki je izvršil oni sklep na zavrnitev obnovitvenega predloga. Predsednik dvorni svetnik Fon pa ugotavlja, kako so Nemci l. 1908 surovo postopali s Slovenci in tudi z dr. Brumnom. Ko je senat sklenil, da se dr. Žerjav ne pozove še enkrat kot priča, in po predlogu državnega pravdnštva na kaznitev, je predsednik razglasil razsodbo, s katero se odvetnik dr. Anton Brumen spozna krivim v obsegu razširjene obtožbe v smislu § 104. srb. zak. ter se obsodi na 1000 K globe. Dr. Brumen si je pridržal pravico ugovora oziroma pritožbe.

Š Podražanje mesa in kruha v Mariboru. Po dolgem prestanku, katerega so zlasti mesarji izrabili za poljubno zvišane cene, se je v torek zvečer na mestnem magistratu zopet sestel le za silo sklepčen odsek za določanje cen. Določile so se nove cene, ki stopijo v veljavo še le 14. januarja in sicer za govedino: I. vrste 32—34 kron, II. vrste 28—30 kron, III. vrste 24—26 kron, telecina 30—32 kron, svinjina in slanina prosta prodaja. Tudi za aulke so se ukinita maksimalna cena, kar se je takoj poznalo na trgu. Podražil se je tudi kruh; beli kruh 1 kg 20 kron, črni 17 kron, žemlje po 7 dkg 2 kroni v gostilnah po 20 % več.

Š Sejmsko poročilo Maribor. Na živinski sejem dne 10. t. m. se je prignalo: 2 bika, 148 volov, 226 krav, 10 telet in 4 konje, skupaj 385 glav. Cene so bile približno iste kakor na zadnjem sejmu. Za boljše živino so ponujali pod roko tudi po 30 kron, dočim je določena najvišja cena 24 kron.

Š Pobegli mariborski trgovci Plohl je zapustil še več dolgova kakor se je izpočetka domnevalo. Tekom zadnjih dveh dni se upniki pri-glašajo od vseh strani s terjatvami po več tisoč kron. Zdal še le ga išče tudi tista roka pravice, ki ga je imela v noči pobega že v rokah, pa se je izgovarjala, da nima podlage vsaj paziti, če bo zadolženi gospod res pobegnil v Avstrijo.

Gospodarstvo.

Kmetijska zbornica.

(Napisal dipl. agr. A. Jamnik v Ljubljani.)

IV.

Uredba kmetijske zbornice.

(Dalje.)

Ad a). Splošna kmetijska znanstvena sekcija naj bi se pečala z nastopnimi vprašanji, ki naj bi se z več sorodnimi vprašanji združila v posebne referate: a) splošnim kmetijskim tehničnim tajništvom (obnem redakcije zborničnih listov in publikacij, ki naj bi poslovala tudi kot gospodarska nasvetovalnica ter delovala za povzdigo splošne in kmetijsko strokovne izobrazbe); b) centralnim (simultanim) kmetijskim knjigovodstvom (obnem kot nasvetovalnica za kmetijsko podjetništvo in obratovanje); c) splošno kmetijsko, trgovinsko, carinsko, davčno, posestno, prometnotarjstvo in drugo statistiko in politiko; d) vsemi vrstami kmetijskega zavarovanja; e) proučevanjem agrikulturnih, klimatoloških in meteoroloških prilik; f) proučevanjem agrikulturnokemičnih in bakterioloških prilik; g) splošnimi kmetijskimi melioracijami in kulturno tehniko sploh; h) raznovrstnim kreditom, zadolževanjem in razdolževanjem; i) vsemi specialnimi panogami kmetijstva, to je: h¹) splošnim poljedelstvom, obdelovanjem zemlje, rastlinogojstvom in semenarstvom, h²) živinorejo, h³) mlekarstvom in siraarstvom, h⁴) rejo drobnice, perutninarstvom in čebelarstvom, h⁵) vinogradništvom in kletarstvom, h⁶) sadjarstvom, h⁷) travništvom, pašništvom in planšarstvom, h⁸) specialno kulturo, kakor hmeljarstvo, tobakom, oljko, svilogojstvom, h⁹) ribogojstvom in eksploatacijo ribištva, h¹⁰) vrbovje in letarstvom, h¹¹) čipkarstvom in domačo industrijo tkanin, oziroma vzenin, in pridelovanjem rastlin za vlakno; i) gozdarstvom, porabo in vnovčevanjem lesa; j) vsemi vrstami taksacij in kalkulacij; k) kmetijskim stavbarstvom (stavbno tehniko); l) upravo in vodstvom tržišča, semnje, produktne borze, publikacij tržišnih in sejmskih tajništva pri zborničnih podružnicah, evidenco eksporta in importa, zadevanje kmetijstva; m) kmetijskim strojništvom in oddajanjem strokovnih mnenj in nasvetov kmetovalcem pri nabavi strojev in orodja; n) kmetijsko-dejavskimi vprašanji in posredovanjem delavcev; o) kmetijsko zakonodajo in pravno pomočjo; p) kmetijsko industrijo, obrtom, in industrializacijo kmetijstva; r) kmetijskim strokovnim kontrolništvom (obnem v zvezi pod a) ali b), ali pod a) in b) navedenih zadev); s) samopomočjo; š) preizkušanjem in odgojo živine in kmetijskih kulturnih rastlin; t) veterinarstvom, higijeno in zatiranjem kug in škodljivcev živine; u) filopatološki prilikami in zatiranjem škodljivcev rastlin; v) kmetijskim šolstvom I. dr.

Ko bi imeli več referatov in več referentov, bi se razbremenili državni uradi; tako bi se n. pr. oddelki državne uprave za kmetijstvo potem prav lahko reducirali na šefa in k večjemu osem referentov, ako pa se to ne bi zgodilo, tedaj bi vse delo sekcije moglo v najugodnejšem primeru opravljati 18 referentov, odnosno še tudi manj, a bi seveda vsled tega trpela globokost in interaktivnost dela. Izpočetka bi vse delo kolikor toliko dobro mogli izvrševati približno štirje referenti.

Ad b). Gospodarska in organizacijska sekcija naj bi delovala za izboljšanje gospodarske organizacije in naj bi bila obnem nekaka matica vsega kmetijskogospodarskega združništva v območju samoupravne oblasti. Delila naj bi se na: a) oddelki za društveno in družabno organizacijo; b) oddelki za kmetijsko-gospodarsko združništvo kot združno centralo in za združno organizacijo; c) filialno centralne združne agrarne banke; d) oddelki za kmetijsko združno podjetništvo; e) oddelki za pospeševanje, vodstvo in kontrolništvo združgarstva in obnem kot referat za združno šolstvo.

Vse te referate bi opravljali za enkrat lahko trije do štiri referenti, ki bi jih vzdrževala sekcija z lastnimi dohodki.

Ad c). Trgovinska in splošna prometna sekcija naj bi se pečala pred vsem z nakupom in prodajo vseh kmetijskih proizvodov in potrebščin in potem nje naj bi se eksportiralo in importiralo. Z delom, omenjenim pod točko 1. splošne kmetijske znanstvene sekcije, bi z dobro organiziranim načinom tržne poročevalske službe svoj posel lahko in z uspehom vršila.

Glede plačevanja referentov 2. in 3. sekcije tedaj ne bi bilo nikakih težav, pač pa se pokazujejo težave glede referentov 1. sekcije; toda, če bi se reducirali državni uradi, bi se zmanjšale tudi njih plačilne postavke. Odpadli zneski bi se morali dotirati zbornici, drugo pa bi zbornica krila z lastnimi davčnimi dohodki.

Seveda bi zbornica v tem zmislu ne bila samo zastopnica kmetijskih koristi, ampak vršila bi tudi skoro vse pospeševalno delo za razvoj kmetijstva, in mnenja sem, da bi mogla v tem oziru mnogo uspešneje delovati kakor morejo državni uradi. (Dalje.)

BORZA.

Zürich, 12. jan. (Izv.) Naša krona je padla na današnji predborzi na 1.65 (včeraj 1.60), London 189.75 (včeraj 189.25), Newraj je bila 1.80). Ostali kurzi so: Berlin 2.95, York 515, London 21.84, Pariz 43.05, Italija 23.45, Praga 8.30 (včeraj 8.45), Budimpešta 0.83, Varšava 0.19, Dunaj 0.18, Avstr. žig. krona 0.09.

Zagreb, 12. januarja. (Izvirno) Devize: Budimpešta 47.50, Berlin 162—163, Italija 12.35—12.50, London 1230.—1235.—, New York 285—290, Pariz 23—24, Praga 4.55—4.65, Dunaj 4.20—4.35, Curih 55.50—56.50, Valuta: Dolar 276—279.

Tudi gostilničarji dobe svoje banke. Trgovsko ministstvo je odobrilo pravila nove Gostilničarske banke v Beogradu z delniško glavnico 5 milijonov dinarjev.

G Cene hmelja. Na monakovskem tržišču se plačuje zelenkasti hmelj 9500—11.000 mark, prima hmelj 9500—12.000 mark, srednji 9000—10.000 mark, slabše vrste 6000—8000 mark, leta 1920. 6200—7500 mark.

G Cene bnaškemu vinu. V Beli Cerkví imajo bela vina 9 do 12 % alkohola, rdeca 9 do 11 %. Cena vinu je od 14 do 17 kron liter.

Ljubljanske novice.

Ij V Rokodelskem domu priredi v nedeljo 15. t. m. ob 7. uri zvečer Prosveta za stolno župnijo in šolski okraj svoj prvi zabavni večer. Vstopnina prosta. Vspored zelo mnogovrsten.

Ij Starešinsko predavanje se vrši danes ob 8. uri zvečer v dvorani Akademiskega doma. Predava prof. Jos. Copic: Pacific in washingtonska konferenca. Vabljeni vsi člani starešinstva, po njih vpeljani gostje in člani kat. akad. društev. — Preds.

Ij Umrl je v tukajšnji splošni bolnišnici v 63. letu starosti g. Jernej Baraga, vpok. mizar tobačne tovarne in dolgoletni raznašalec časopisa »Slovenec«. Pokojni je bil odločen naš somišljenik in vstrajen ud družbe nočnih častilcev. Pogreb bo jutri v petek popoldne ob pol 4. uri iz mrtvašnice splošne bolnišnice. Svetila mu večna luč!

Ij Pogreb g. Ivane Malin roj. Semraja se vrši danes ob pol 4. pop., ne ob pol 3. kot je bilo prvotno naznanjeno.

Ij Poročila se je dne 11. t. m. v kapeli čč. oo. S. J. pri sv. Jožefu gđ. Marica Kleinmayrova, šolska voditeljica v Sp. Šiški z g. Adolfom Sadarjem, ravnateljem drž. vzgojišča v Ljubljani.

Ij Vinescijska konferenca pri Sv. Jakobu se vrši v petek (danes) dne 13. t. m. ob pol 7. uri zvečer.

Ij Čevlarska zadruga za Ljubljano in okolico vabi gg. člane na sestanek, ki se vrši v nedeljo 15. t. m. točno ob 2. uri popoldne pri Mraku, Rimska cesta 4. Razpravljalo se bo o obrtni nadaljevalni šoli.

Ij Tedenski zdravstveni izkaz. Od 1. do 7. januarja se je rodilo 19 otrok, med njimi je bil 1 mrtvorojenček. Umrl je 25 oseb, med temi je bilo 12 tujev. Od nalezljivih bolezni je bilo prijavljenih 6 slučajev ošpic, 2 slučajja škrlatinke in po 1 slučaj davice, trebušnega legarja in griže.

Ij Trpinčenje konj. S sodiščem bo imel opraviti še le 15letni tina V., ker je dirjal po Gosposvetski cesti z dvoprežnim vozom in neusmiljeno pretepel konja.

Ij Nesreča. 15letnemu slikarskemu vajencu Alojziju Blatinu, je izpodrsnilo na Erjavčevi cesti in je tako nesrečno padel, da so ga nezvestnega odpeljali v bolnico.

Ij Tatvine. Ani Nachtigall na Poljanski cesti št. 11 je bilo ukradenega več blaga v vrednosti nad 1000 kron. — V Dovčevem gozdu ob Večni poti je bilo posekanih več borovcev v vrednosti 4000 kron. — Dve svinjski gnjati je ukradel svojemu bratu Jože Stopar. — Martinu Ostirju so bile v pivovarni Union ukradene dokolenice.

Ij Zatekel se je mlad, rjav, kodrast pes. Dobi se pri g. Jenko, Soteska 10, I. nadstr.

Prosveta.

pr Mentor, list za srednješolsko dijaštvo, začne zopet izhajati. Za dijake stane 10 Din, za druge 20 Din. Naroča se pri upravnistvu v Zavodu sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano.

pr »Pevce« — št. 11. in 12. — je izšel. Razposljemo ga prihodnje dni. Zakanil se je v tiskarni in na carini. Pesmarice, ki vsebuje vse priloge s kazalom, še nimamo v rokah. Sedanja številka prinaša poleg drugega življenjepis P. H. Sattnerja z njegovo sliko, kratko navodilo zborom, kako naj se začne učiti peti po notah, sliko pevskega zbora na Ježici pri Ljubljani itd. — Glasbena priloga ima ljubko, živo P. H. Sattnerjevo: »Rušinske sanje, dve prekmurski: »Marko skače« in »Hodmo spatic dve narodni, ki ju je M. Kogoj povzel iz Strekleja in harmoniziral. Priloga celega leta obsega neprickovano število 36 skladb za moški, ženski, mešani zbor. — »Pevce« se je tiskal v 1200 izvodih, za prihodnje leto bo število — kakor kaže — izdatno poskočilo. Pevce in pevovodje opozarjamo, da se pravočasno priglase, zakaj vsled ogromnih tiskarskih stroškov se na prepozna naročila ne bo moglo ozirati. Letos — v prvem letu — je bilo vsled izjemnih okoliščin mogoče, da smo dali prvi dve številki ponatisniti (kar dvakrat).

pr Glasbena Matica v Ljubljani odpira svojo pevsko šolo ter uljudno sporoča vsem pripravljenim, da je prva ura pouka za gospode v soboto, dne 14. t. m. ob 1/7. zvečer, za dame pa v ponedeljek, dne 16. t. m. ob 1/7. zvečer. Učna soba: poslopje Glasbene Matice v Vegovi ulici II. nadstropje.

Narodno gledališče.

Is gledališke pisarne. Tiste p. n. gg. abonente, ki še niso plačali drugega obroka najemnine za tekočo sezono, vljudo opozarjamo, naj takoj poravnajo najemnino, ker bi bili sicer primorani, prodajati njihove abonirane prostore pri dnevnih blagajni. Pripomnimo, da je abonement celoten in da je plačevanje v dveh obrokih udobnost, ki jo je uprava gg. abonentom dovolila.

Is gledališke pisarne. Prejeli smo: Iz poročila o »Peterčkovih poslednjih sanjah«, priobčenih v »Naprejek« š. pred vprizoritvijo, v »Slovenec« pa 11. t. m. sklepam, da so pisci teh poročil o sprejemanju in odklanjanju dramskih del napačno poučeni. Zato izjavljam, da dramaturg Narodnega gledališča, gospod Oton Župančič, soodloča dramski repertoar in da ne ostane nobeno dramsko delo nevpriporočeno, če je on za to, da se vpripori. — Pavel Golia, ravnatelj drame.

Drama.

Petek, 13. januarja: »Pampeliška«. D.
Sobota, 14. januarja: »Gardist«. B.
Nedelja, 15. januarja: popoldne ob 3. uri:
»Peterčkove poslednje sanje«. Izven.
Nedelja, 15. januarja: zvečer ob 8. uri:
»Ljubezen«. Izven.

Opera.

Petek, 13. januarja: »Faust«. E.
Sobota, 14. januarja: »Carmen«. C.
Nedelja, 15. januarja: »Bohema«. Izven.

Turistika in sport.

Zimsko-sportni teren v Bohinju. Bohinj ima letos sicer malo snega ampak krasno sankališče, vendar je v sredo zvečer in v četrtek snežilo tako, da bo za nedeljo sigurno smuški teren popolnoma ugoden. Skakalnica, ki leži nekoliko višje, se je že uporabljala in je pokazalo, da je tehnično dovršena. Vrh vsega tega so si napravili Bohinčani letos v Bistrici drsališče tako, da imajo letos kar dva, to in na jezeru. Vse naše sportnike vabimo, da posejijo Bohinj, ki ima ravno sedaj nad vse krasne dneve. Vsakdo bo prišel na svoj račun, ker goji lahko že v Bohinjski Bistrici sam vse zimsko-sportne panoge. Sportna Zveza bo po kavarah in po izložbah objavila še koncem tedna zadnje vremensko poročilo.

C. D.:

Rogaška Slatina.

V mislih imam naše državno zdravilišče. Ravno pred letom je bilo zborovanje prvega kongresa vseh jugoslovanskih kopališč, zdravilišč itd. v Zagrebu. Ta kongres se je vršil vsled iniciative in pod okriljem društva za promet stranca

(tujcev), ki je spoznalo izredno važnost sodelovanja na tem polju z ozirom na čimvečje dvigovanje »industrije« s tujci. Ustanovitev posebnega oddelka za tujski promet pri ministrstvu za trgovino in obrt je tudi posledica tega kongresa.

Kongres je privabil mnogo odličnih zastopnikov različnih državnih oblasti, zdravstvenih in drugih krogov, ki so kazali veliko zanimanje za važne razprave kongresnega sporeda. Izmed vseh resolucij je bila najvažnejša, da je zainteresirati glede zdravilišč in kopališč v najširšem pomenu privatni kapital in sploh priporočati ter pospeševati privatno iniciativo. Splošno je znano, da se pri državnih podjetjih rentabilnosta le v redkih slučajih doseže. Kriv je temu ponajveč birokratičen ustroj uprave same.

Tudi jugoslovanski savez naravnih mineralnih vrelcev je na svoji seji meseca aprila 1921 v Celju izrazil v spomenici svoje mnenje proti uvedbi zakona, kakor ga je načrtilo ministrstvo za narodno zdravje, po katerem naj bi prešle vse toplice in mineralni vrelci v last države. Termalnih kopališč imamo okoli 15, mineralnih vrelcev pa 11. Nameravani poskus reforme v škodo dosedanjim lastnikom bi bil za državo nevarnega pomena, ker bi država sicer pridobila nekaj pasivnih podjetij, na drugi strani pa bi izgubila dobre davčne vire. Zasebna podjetja so bila vedno na svojem mestu, ker so bila vodena po trgovskih načelih. V predvojni dobi je bila n. pr. Rogaška Slatina menjava aktivna in pasivna in je splošno znano, da jo je bil v stanu vzdrževati sploh le studentni obrat, t. j. razpečevanje mineralne vode. Vseled velike dragine steklenic, embalaže, dragih delavnih moči, visokih železniških tarifov itd. je pa trgovina z mineralno vodo mnogo trpela in je precej dvomljivo, če bo v doglednem času dosegla predvojni višino.

Brez velikih denarnih sredstev se Rogaška Slatina niti na sedanji višini ne bo mogla vzdržati. Omenjam najglavnejše izdatke, ki so nujno in neizogibno potrebni. Elektranja je danes velika zevajoča rana zdravilišča in popolnoma na koncu obratne možnosti. Tudi kotlarna potrebuje temeljite poplave, ker se vsled njene pomanjkljivosti izgublja mnogo dragocene kalorične sile, kar povzroča čezmerno stroške za premoč. Po mnenju inženjerjev strokovnjakov bi bilo sploh najumestnejše celo neekonomično urejeno strojarstvo do celia prenoviti. Potrebno je novo direkcijsko poslopje, ki ga je nameravala že štajerska deželna uprava zgraditi, da ni takrat požar upepelil zdraviliškega doma. Pozadevni načrt je na razpolago. Namesto sedanjega malega in v slabem stanu se nahajajočega »hotela Pošta« bi bilo treba zgraditi nov modern hotel z restavracijo. Tudi kolonada se nahaja že v slabem stanu. Radi pomanjkanja sladke vode je sploh večji razmah zdravilišča nemogoč. Razširjenje vodovoda na Boču je nujno potrebno!

Ilalidna naprava zdraviliške restavracije v zdraviliškem domu je popolnoma neuporabna. Treba nadomestiti perilo, preproge in drugi hotelski in gospodarski inventar. Avtomobilov za prevažanje gostov sploh ni. Na zopetno obratovanje vseh treh hotelskih liftov bi tudi misliti.

Brez velikih državnih prisilov je to nemogoča stvar, ker ogromni davki požro malodane vse dohodke pri visokih režijah, ki se vedno večajo. Denarna zadrega je že tu, kakor hitro sežija dobro neha in nastane vsled zime stagnacija pri trgovini s kisljo vodo.

Pri sedanjih razmerah ni misliti na napredek, ker je treba velikih investicij, ki jih država ne bo zmogla. Tudi je birokratična uprava premalo elastična za vodstvo takega strogo trgovskega podjetja, kakor je Rogaška Slatina.

Po izreku prizanihih znanstvenikov za interno medicino manjkajo zdravilišču marsikatero nujne specialne naprave, tako n. pr. medicinski preizkuševalni laboratorij z dragocnimi instrumenti, ki danes stanejo obilico denarja. Zelo potrebna bi bila tudi posebna bolnica v manjšem obsegu za trenutna težka akutna obolenja in za slučaje obolenja na nalezljivih boleznih, če se znabiti pojavi. Sedanja zasilna izolacijska hišica ni mogoče smatrati pripravno v te namene. Pri tej priliki moram tudi omeniti, da bi bilo z vslednostjo delovati na dejansko upostavitve in obratovanje »diete« kuhinje pod zdravniškim nadzorstvom. Kakor se na čast zdravilišču mora priznati, da slovi zdraviliška restavracija, švicarija in pekarija po prvostvni hrani, okrepčilih in pecivu, tako se pa mora tudi naglašati, da pri vsem tem vendar mnogi gostje dietično kuhinjo zelo pogrešajo in da jo zdravniške kapacitete naravnost zahtevajo.

Čujemo, da naj se sloves Rogaške Slatine vspne na sloves svetovnega zdravilišča! Na dosežanj pot bo to nemogoče pri najboljši volji zdraviliške uprave. Navedem nekaj dokaza: Vseled neodkaznega opetovano zaprosenega kredita za akumulatorje, so ti danes v popolnoma uničenem stanu. S pravočasno odpomočjo bi se z manjšimi stroški napravil red. Vseled zavlačevanja, ker kredita le ni bilo, je škoda rastle do današnjega obupnega stanja in bodo stroški sedaj neprimerno večji. In končno velikanske posledice, če sredi sezije ni luči?!

Nastala je nekoč možnost, da sprejme zdravilišče ponudbo sijajne reklame. Celo neki podjetnik zdravilišča je bil pripravljen prispevati polovico stroškov. Ponudba se je morala odkloniti — gotovo na škodo zdravilišča — ker ni bilo potrebne vsote na razpolago.

Nastal je že glas, da bi bila najenostavnejša rešitev položaja zdravilišča na ta način, da se kratkoma davkov oprosti. Podjetje je državno — čemu tedaj prekladati denar po nepotrebnem? Ista usoda bi seveda morala pri nas doleteti tudi dr-

žavno kopališče v Dobrni. Za odgovor naj služi vprašanje, katero stališče bi zavzemala pri tem — sosedna konkurenčna zasebna podjetja: zdravilišče Slatina-Radenci, ravno kar v Belgradu se snuje delniško društvo Rogaški Boč-Drvenik za izkoriščanje rudninskih izvirkov in zgradbo sanatorija v Gaberniku, Rimske in Krapinske toplice itd.

Treba se bo torej odločiti do spoznanja, da je vsako ozkostransko šematiziranje v birokratskem smislu nele ovirajoče, ampak pri takih podjetjih čestokrat združeno z naravnost kvarnimi posledicami, ter da je nauzdati celo stvar le z vidika strogo trgovskega stališča. To načelo bi moralo veljati že pri honoriranju gospodarsko upravnega osebja. Vodilno osebo bi bilo smatrati tudi upravičenim do primernega deleža na čistem dobičku. Na tem temelju, bo že kolikor toliko sama po sebi nastala opravičenost, da se podjetje dvigne, ker bo osebe igralo ulogo še bolj živih in marljivih delavcev, ki bodo z odprtimi očmi delovali na čim ugodnejši finančni uspeh.

Kaj pomagajo najboljši in za zdravilišče koristni predlogi zdraviliškega vodstva? Z vezanimi rokami in pri pomanjkanju sredstev se pač ne da gospodariti, če manj vsvarjati in se na ta način le krajša veselje do dela!

Odpreti bo torej treba v Rogaški Slatini vrata tudi privatni iniciativi s privatnim kapitalom.

Na široko zasnovani podlagi delniške družbe bo to mogoče in bo država pri tej radikalni operaciji lahko tako ravnala in sodelovala, da ne bo dala vsega vpliva iz rok, deležna bo pa na dobičku in napredku zdravilišča. Na dan bo prišel svež iniciativen duh, ki bo v prid in procvit zdravilišča. — Predno se to zgodi bi pa bilo potrebna skilcati anketo strokovnjakov, kateri bi ugotovili vse nujno potrebne investicije in na podlagi generalnega proračuna za to potrebni kapital.

Kaj je Elsafluid - to se zna! Lekariar Feller - Stubica!

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Relativna vlaga v C	Nebo, vetrovi	Padevina v mm
11. 1. 21 h	738.5	— 1	0.7	obl.	—
12. 1. 7 h	731.6	0.8	0.4	dež	11
13. 1. 14 h	729.3	1.6	0.6	sneg a.	—

Častna Izjava.

Podpisani izjavljam, da sem v vlogi, katero sem poslal mestnemu magistratu, tihoči se moje preizkušnje, ne resnično poročal, češ, da je preizkuševalna komisija za črkoslikarstvo popolnoma pristransko se izjavila o nepovoljnem uspehu moje preizkušnje, ter se zahvaljujem g. Filipu Pristou, predsedniku komisije, kakor tudi prisodnikom gg. Francu Briceju, Štefanu Speletiču in Rudolhu Sterle, da so mi ta moj nepremišljen čin odpustili. — V Ljubljani, dne 11. januarja 1922. ŠTRUKELJ LUDOVIK, sobni in črkoslikarski pomočnik. 151

Gospodična k otrokom

z boljšo naobrazbo se sprejme samo za popoldanske ure pri A. SUŠNIK, Ljubljana, Zaloška cesta št. 21. 141

Brivski pomočnik

izvežban tudi v maskiranju, se sprejme takoj. Plača po dogovoru. Reflektira se le na starejšo dobro moč. Cenj. ponudbe pod št. 143 na upravništvo »SLOVENC«. 142

Korespondent oziroma urednik

se išče za takojšen nastop. — Zahteva se popolna trgovska naobrazba. Reflektanti z znanjem hrvatskega jezika in cirilice imajo prednost. Vloge je nasloviti pod: »Korespondent na An. zav. Drago Beseljak & drug, Ljubljana, Sodna ulica 5. 141

Organist in cerkvenik

z večletno prakso išče službe. Naslov pri upravništvu »Slovenec« pod št. 132. 142

Prodajalka se sprejme

takoj v trgovino z mešanim blagom in deželnimi pridelki. Znatni mora vsaj malo knjigovodstva ter samostojno voditi trgovino. Delo lahko, hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru in znanju. Stalna služba v Ljubljani. Vpraša se pri Antonu Maver, hotel Vega, Ljubljana, Celovška cesta št. 26. 134

Kolarskega pomočnika

za fino delo sprejme izdelovalnica voz M. LOZAR, Dragomelj, pošta Domžale, ki ima na prodaj več različnih voz in izdeluje iste po naročilu. 147

PETROLEJ BENZIN MINERALNA OLJA
vsake vrste nudi po najpovoljnejših cenah
ASTRA O. D. ZAGREB
Preradovičeva ulica 2.
Int. tel. 23-88. Brzjavni: Astra.

Mala hiša z nekaj vrta

se kupi kjerkoli v Jugoslaviji. Ponudbe na upravništvo »Slovenec« pod št. 153. 148

Sprejem dečka

v starosti 16—17 let, ki bi imel veselje za trgovino z mešanim blagom. Naslov pove upravništvo »Slovenec« pod št. 152. 149

CARTE
kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih
Haftolmazilo, ki je brez duha in ne maže perila.
1 lonček za 1 osebo po pošti 15 kron pri
TRANKOCI, lekarna Ljubljana, Slovenija.

Rdeči čebulček in repokroglico

(Štopelruben) kupujem. Ponudbe z označbo cene in količine na NOVAK, Zagreb, Maksimirska cesta 64. Telef. 20—60. 124

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Objava 3 Din.)

BATERIJE ZA ŽEPNE SVETILKE:

A. Stadler, Sv. Petra cesta št. 23.

FOTOGRAFSKI ATELIJE:

Grabiec Franjo, Miklošičeva cesta št. 6.

KLEPARJI:

Kora T., Poljanska cesta št. 8.

Remžgar & Smerkol, Florijanska ul. 13.

KNJIGARNE:

Jugoslovanska knjigarna, Pred škotljo.

KONFEKCIJSKE TRGOVINE:

Olup Josip, Pod Trančo.

MEHANIČNA DELAVNICA za pis. stroje:

Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

PARNA PEKARNA:

Jean Schreyer nasl. Jakob Kavčič, Gradisce št. 5.

PISALNI STOROJI IN POTREBŠČINE:

Bar Fran, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

SOBNO SLIKARSTVO:

Zuran Martin, Mestni trg št. 12.

SPEDIJSKA PODJETJA:

Ranzinger R., Cesta na juž. železnico 7—9.

TELOV. POTREBŠČINE IN KLOBUKI:

Kunovar Ivan, Stari trg št. 10.

STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO:

Perenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 2.

TRGOV. Z DEŽNIKI IN SOLNCNIKI:

Mikuš L., Mestni trg 15.

TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM:

Erjavce & Turk pri zlati lopatic, Valva-zorjev trg št. 7.

Sušnik Alojzij, Zaloška cesta št. 21.

URARSKA POPRAVILNA DELAVNICA:

Seliškar Ivan, Pot v Rožno dolino št. 10.

(Ceno in točno.)

ZALOGA CEMENTA IN CEM. IZDELKOV:

Cihlač Josip, Dunajska cesta št. 67.

ZALOGA POHIŠTVA:

F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta 17.

Oglas.

U inženjerskom odeljenju Dravske Divizijske Oblasti na dan 28. januara 1922. godine od 8.—11. časova izvršice se

ofertalna licitacija za opravku baraka

U VOJNO - ODEČNOJ RADIONICI U VEČAH.

Uslovi i predračun mogu se videti svakog dana u kancelariji inženjerskog odeljenja.

Licitant pre podnošenja oferata polažu kasi divizijskoj u ime kaucije i to: 10% podanici Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i 20% strani podanici od iznosa predračunske sume.

Pozivaju se zainteresovani, da učestvuju pri ovoj licitaciji.

Iz kancelarije inženjerskog odeljenja Dravske Divizijske Oblasti K. Pov. I, Broj 5. 146

Natečaj

za zgradbo 108 m dolgega

lesenega mostu čez Krko pri Cerkljah.

Gradbeni stroški za most in oba nasipa (78 m in 67 m) so proračunjeni na 340.000 K. Načrt in proračun na vpogled pri g. načelniku Janezu Gramcu v Cerkljah. Oferte treba vložiti do 31. t. m. Kavcija običajna. Odbor si pridrži pravico, odbrati kateregakoli ponudnika mu drago in navesti pogoje.

ODBOR ZA ZGRADBO MOSTU ČEZ KRKO PRI CERKLJAH, p. Krška vas. 144

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva
ulica št. 2.

Podružnice v Splitu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Ptuj, Brežicah in v Kranju.

Delniška glavnica K 50.000.000.
Rezerve K 45.000.000.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče
posle. Prodaja srečke razredne loterije.

Cekovni račun številka 10.509. — Brzjavni naslov:
Banka, Ljubljana. — Telefon št. 261 in 413.